

ROUTEBOEK VERZUIM EN THUISZITTERS PRIMAIR ONDERWIJS

Onderwijs en ketenpartners werken samen aan aanwezigheid op school in Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg

Inhoud

Inleiding	3
Leeswijzer	3
1. Routeboek ziekteverzuim: Hoe te handelen bij ziekteverzuim	4
2. Routeboek zonder schoolinschrijving	5
3. Routeboek met schoolinschrijving	7
Fase 1: Preventie	8
Fase 2: Signaleren (zorgwekkend) verzuim	11
Fase 3a: Verzuim stopt	13
Fase 3b: Verzuim stopt niet	15
Bijlage 1. Opschalingsroutes	16

Inleiding

Schooldirecties, schoolteams, intern begeleiders en vele anderen staan voor de voortdurende uitdaging om leerlingen te ondersteunen in hun ontwikkeling en groei. Een belangrijk onderdeel van deze taak is de zorg voor een consistente aanwezigheid van leerlingen in de klas. De onderwijsprofessionals worden hierin bijgestaan door de samenwerkingspartners vanuit de jeugdhulp, de jeugdgezondheidszorg en leerplicht.

In Den Haag, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk is de gezamenlijke ambitie nog altijd dat geen enkel kind langer dan 3 maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Daarom is in het schooljaar 2020-2021 het routeboek verzuim en thuiszitters primair onderwijs (kortweg: routeboek) in gebruik genomen. Het routeboek beschrijft de werkwijze tussen de school en de samenwerkingspartners bij de aanpak en vooral het voorkomen van verzuim.

De aanpak start bij de eerste signalen van zorgwekkend verzuim en richt zich op geoorloofd en ongeoorloofd verzuim. De aanpak richt zich op:

- Leerlingen die vaak afwezig zijn (door ziekte of anderszins).
- Leerlingen die niet volledig in hun eigen groep kunnen deelnemen.
- Leerlingen die dreigen thuis te komen zitten.
- Leerlingen die 4 weken of langer aaneengesloten afwezig zijn.

Met deze herziene versie (september 2025) van het routeboek bieden wij naast de (wettelijke) kaders een meer praktische handreiking voor samenwerking en ondersteuning aan leerlingen die te maken hebben met schoolverzuim en thuiszitten. De werkwijze is gelijk gebleven en begint met het voeren van een startgesprek met de ketenpartners aan het begin van het schooljaar. Het routeboek biedt een gedetailleerd overzicht van de werkwijzen, procedures en samenwerkingsprocessen. Het is daarmee bedoeld als een praktische gids voor iedereen die betrokken is bij het onderwijs en zich inzet voor het welzijn en de toekomst van onze leerlingen.

Laten we samenwerken aan een effectieve aanpak van verzuim zodat leerlingen (en ouders) zich gemist voelen in de klas en weten dat hun aanwezigheid ertoe doet.

Leeswijzer

Hieronder vindt u de drie mogelijke routes ten aanzien van verzuim en thuiszitten:

1. **Het routeboek ziekteverzuim**
2. Het routeboek zonder schoolinschrijving
3. Het routeboek met schoolinschrijving

Liever meteen een snel antwoord op jouw vraag opzoeken? Raadpleeg dan de **Praktische handreiking** en klik direct door naar het onderwerp waar jouw vraag betrekking op heeft.

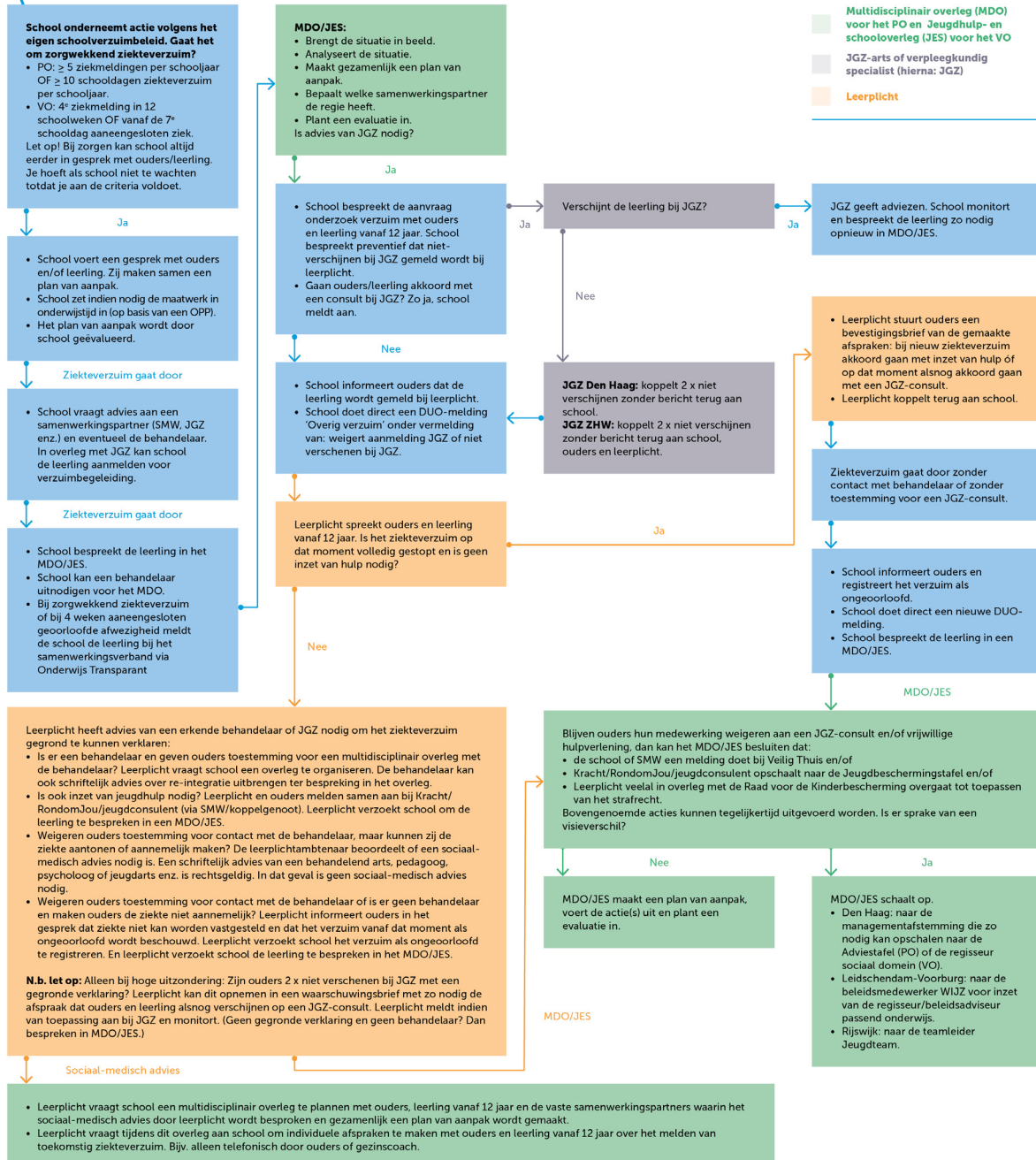
1. Routeboek ziekteverzuim: Hoe te handelen bij ziekteverzuim



Ziekteverzuim start

Legenda

- School School
- Multidisciplinair overleg (MDO) voor het PO en Jeugdhulp- en schooloverleg (JES) voor het VO
- JGZ-arts of verpleegkundig specialist (hierna: JGZ)
- Leerplicht

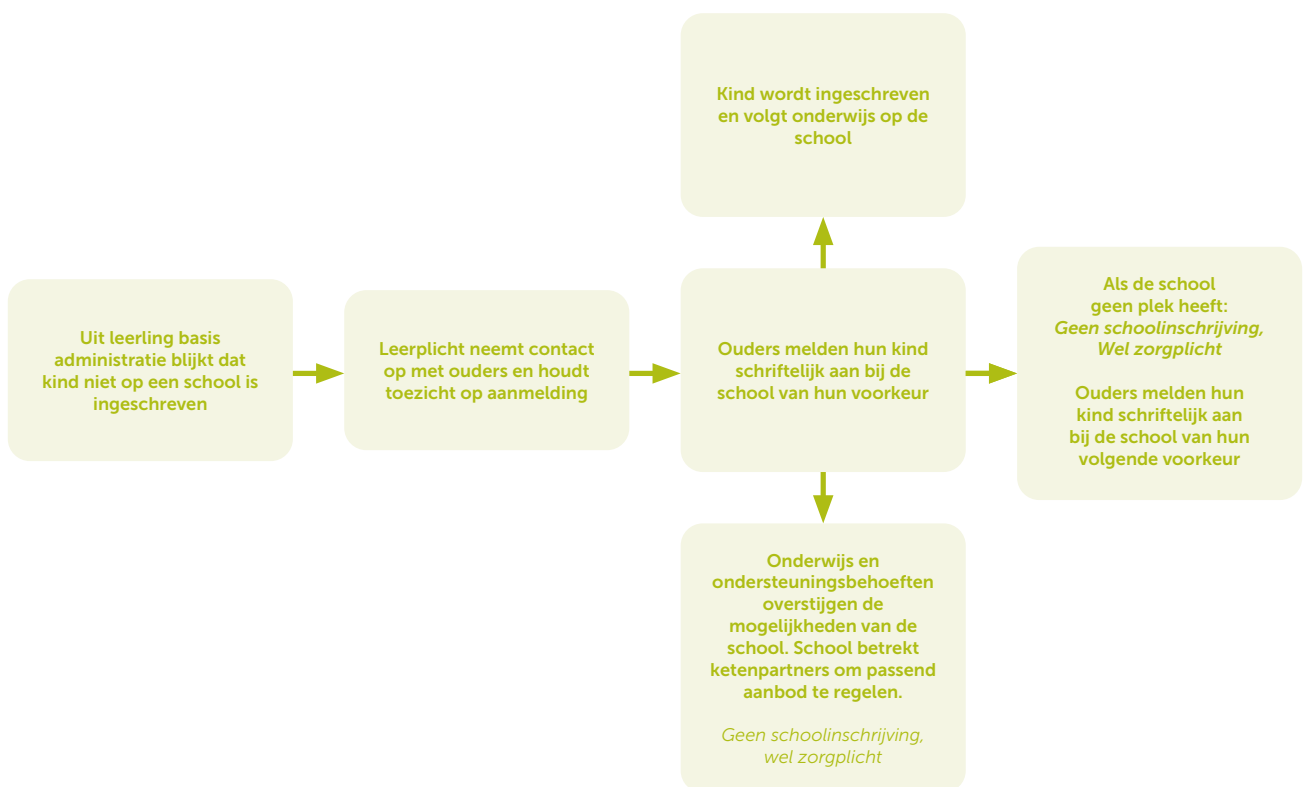


Klik hier voor het volledige schema

2. Routeboek zonder schoolinschrijving

Kinderen die in een van de drie gemeenten wonen, geen schoolinschrijving hebben en ook niet zijn vrijgesteld van de inschrijvingsplicht, vallen onder de categorie Absoluut Verzuim (AV).

De ouders zijn op grond van de Leerplichtwet verantwoordelijk voor de aanmelding van hun kind bij een school. Als de school het kind aanneemt en inschrijft, is er geen sprake meer van absoluut verzuim.



Kind met behoefte aan extra begeleiding en ondersteuning

Ouders melden hun kind (schriftelijk) aan bij de school van hun voorkeur. Daarmee gaat de zorgplicht in. Dit houdt in dat de school ervoor zorgt dat de leerling een passende onderwijsplek krijgt. De school onderzoekt of de leerling op school terecht kan. Scholen kunnen daarvoor om extra informatie vragen bij de ouders. Kan de school zelf geen passende onderwijsplek bieden, ook niet met **extra ondersteuning** vanuit het samenwerkingsverband? Dan moeten zij een passende plek op een andere reguliere of **speciale school regelen**. Dat gebeurt in overleg met de ouders.

Kind is nieuwkomer en/of beheerst de Nederlandse taal niet goed

Woont het gezin net in Nederland en spreekt het kind geen Nederlands? Dan kan het kind in aanmerking komen voor nieuwkomersonderwijs.

Kinderen tussen de 6 en 12 jaar kunnen naar een basisschool met een speciale opvangklas voor nieuwkomers. Het kind leert hier Nederlands spreken, verstaan, lezen en schrijven. Meestal blijft een kind 1 tot 1,5 jaar in een opvangklas. Kinderen van 4 en 5 jaar gaan niet naar nieuwkomersonderwijs en hoeven daar dus niet voor worden aangemeld. Zij kunnen rechtstreeks worden aangemeld bij een basisschool.

Den Haag: de ouders van kinderen vanaf 6 jaar die in Den Haag wonen kunnen hun kind aanmelden bij **het aanmeldpunt voor nieuwkomersonderwijs**.

Leidschendam-Voorburg: de ouders van kinderen die in Leidschendam-Voorburg wonen kunnen hun kind aanmelden bij een basisschool met een nieuwkomersklas.

- IKEC De Waterlelie: Prinsenhof 4 A-D, telefoonnummer (070) 327 62 25.
- PCBS De Driemaster: Spinozalaan 175, telefoonnummer (070) 386 91 24.

Rijswijk: de ouders van kinderen die in Rijswijk wonen kunnen hun kind aanmelden bij een basisschool met een nieuwkomersklas (Wereldgroep):

- KC Snijders: Willem van Rijswijkstraat 13, telefoonnummer (070) 307 78 67.
- 't Kristal; Henri Dunantlaan 90, telefoonnummer: (070) 393 18 72

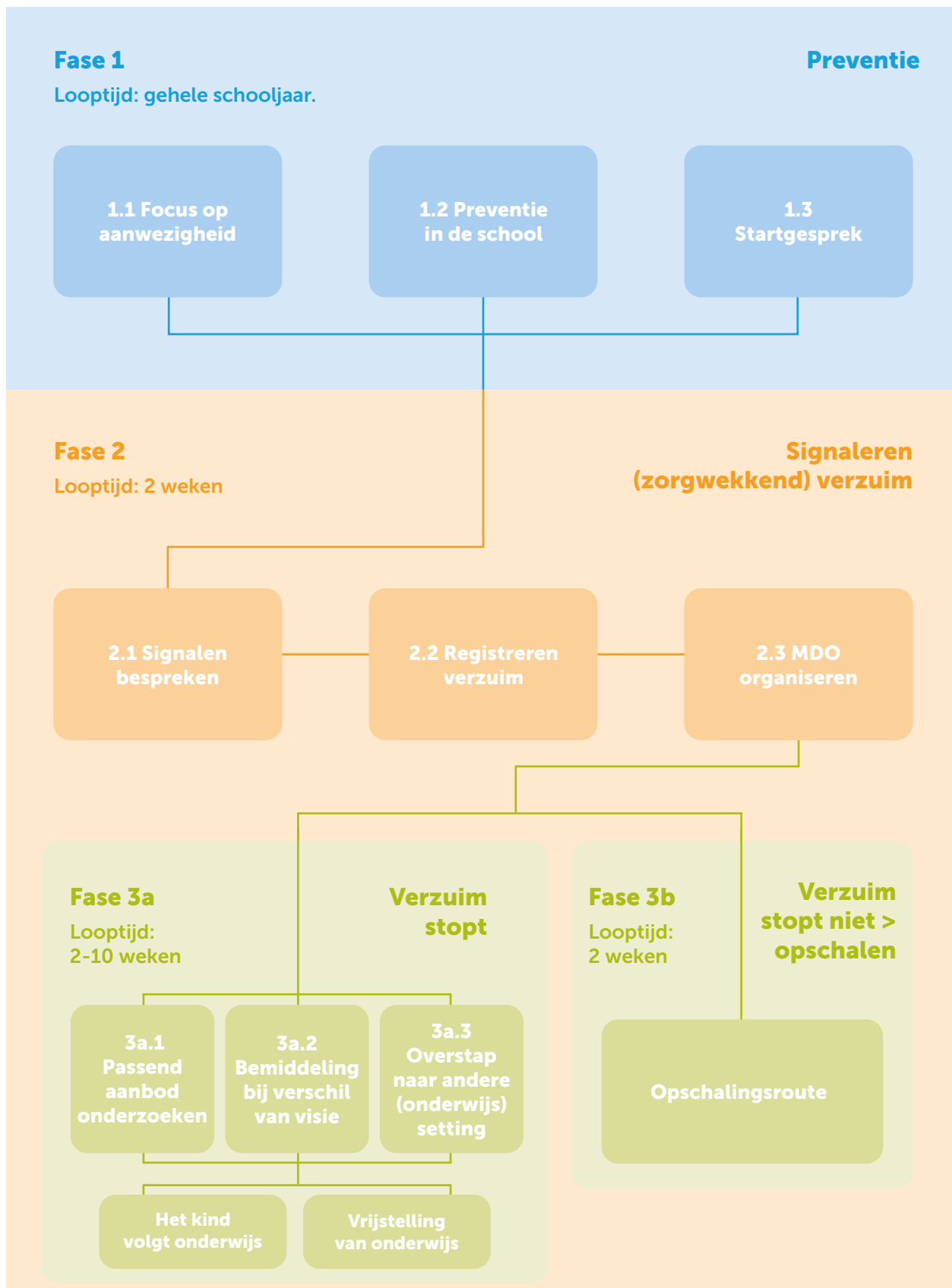
In een aantal gevallen komt uit de Leerlingen Basis Administratie naar voren dat een kind niet is ingeschreven op een school. In dat geval neemt Leerplicht contact op met de ouders. Er wordt eerst een brief gestuurd aan ouders met het verzoek hun kind binnen 5 werkdagen in te schrijven op een school. Als een schoolinschrijving uitblijft, worden ouders uitgenodigd voor een gesprek. Wanneer ouders niet verschijnen op de afspraak, wordt een deurbezoek afgelegd.

Er volgt een aanmelding bij een school of bij **het aanmeldpunt voor nieuwkomersonderwijs** (voor leerlingen uit Den Haag) of bij een basisschool met een nieuwkomersklas (voor leerlingen uit Leidschendam-Voorburg of Rijswijk).

Kind is nieuwkomer én heeft behoefte aan extra begeleiding en ondersteuning

De ouders melden hun kind aan voor nieuwkomersonderwijs en vermelden daarbij dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft.

3. Routeboek met schoolinschrijving



Fase 1: Preventie

1.1 Focus op aanwezigheid

Een preventieve aanpak van verzuim begint bij aandacht en waardering voor aanwezigheid. Waar bij verzuim de nadruk ligt op afwijkend gedrag (iedereen gaat naar school, maar de verzuimer niet), ligt bij aanwezigheid de nadruk op het verstevigen van "gewoon" gedrag.

Door te focussen op aanwezigheid, richt je je aandacht op het creëren van condities waardoor kinderen en ouders zich verbonden voelen met school. Bij aanwezigheid ligt de nadruk op welkom, veilig en goed voelen op school, zodat kinderen zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen en eventuele problemen in een vroeg stadium met ouders besproken kunnen worden. Lees meer over schoolaanwezigheid van kinderen stimuleren. [Lees meer over schoolaanwezigheid van kinderen stimuleren.](#)

Problemen in een vroegtijdig stadium signaleren vraagt oog hebben voor het welbevinden van kinderen en hun ouders. Kinderen en ouders die goed in hun vel zitten en het naar hun zin hebben op school, gaan vaker naar school. Daarnaast hebben kinderen meer zelfvertrouwen en zijn ze weerbaarder. Hierdoor kunnen ze:

- Zich beter inleven in een ander
- Beter omgaan met emoties van zichzelf en anderen
- Hechtere relaties opbouwen
- Beter leren en presteren op school

Elementen voor een preventieve aanwezigheidsaanpak:

1. Zicht krijgen op de thuissituatie, de schoolontwikkeling en schoolbeleving van het kind.
2. Signaleren
3. Gestructureerde aanpak
4. Samenwerken met ouders

1. Zicht krijgen:

Preventie begint bij zicht op de thuissituatie, de schoolontwikkeling en schoolbeleving van het kind. Inzicht in de cijfers van aanwezigheid en in de populatie kinderen en de wijk waarin de school staat. Met inzicht kun je passende individuele en/of collectieve interventies bepalen.

2. Signaleren:

Als kinderen afwezig zijn, kan dat een aanwijzing zijn voor problemen op school, in de thuissituatie of met de gezondheid. Daarom is het van belang om de eerste signalen van afwezigheid te herkennen. Scholen zetten indien nodig stappen zoals beschreven in [de Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling](#).

In Rijswijk bestaat het zogenaamde Preventief Overleg Zorg en Onderwijs (POZO). Wanneer er signalen zijn van afwezigheid kan dit in een POZO overleg besproken worden. Tijdens dit overleg, wat ook anoniem kan, kan een jeugdconsulent zorg en onderwijs samen met ketenpartners kijken wat er nodig is om aanwezigheid te stimuleren voor de jeugdige en het gezin.

3. Gestructureerde aanpak:

Iedere school heeft een preventief aanwezigheidsbeleid (voorheen verzuimbeleid). Dit beleid schrijft over welke stappen er door school genomen worden om de schoolaanwezigheid van kinderen te vergroten en hoe er omgegaan wordt met de verschillende vormen van afwezigheid. Hier gaat het over eerste signalen van te laat komen, afwezigheid in de klas en afwezigheid in het algemeen. Het aanwezigheidsbeleid beschrijft bij wie de taken belegd zijn in het team (leerkracht, intern begeleider, administratief medewerker en directie). Indien de school de afwezigheid constateert, wordt een passende interventie ingezet om de afwezigheid te stoppen.

Tips voor aanwezigheidsbeleid:

- Ga niet uit van geoorloofd of ongeoorloofd verzuim, maar denk in aanwezigheid
- Zorg voor inzicht in de problematiek en de populatie
- Start vanuit een door het team breed gedragen visie op het thema aanwezigheid
- Betrek ouders bij het maken van beleid
- Communiceer: zorg dat alle betrokkenen bekend zijn met het beleid en wat er van hen verwacht wordt.
- Evalueer je aanwezigheidsbeleid regelmatig en stel bij.
- Vier successen!

4. Samenwerken met ouders:

Het is van belang om als school met ouders te communiceren over de wederzijdse verwachtingen t.a.v. aanwezigheid van het kind op school, het op tijd komen en de betrokkenheid van de ouder.

De school organiseert hiervoor diverse contactmomenten, te denken valt aan:

- Kennismakingsgesprek
- Koffieochtenden
- Themabijeenkomsten
- Schoolgids
- Nieuwsbrief

In **het digitale boekje 'Schouder aan schouder'** lezen we inspirerende verhalen van Haagse basisscholen over het verhogen van ouderbetrokkenheid op scholen en in wijken daar waar dat uitdagend is.

1.2 Het startgesprek

De school staat er niet alleen voor om een passend aanbod vorm te geven, waarbinnen alle kinderen in Haaglanden een ononderbroken ontwikkeling door kunnen maken. Door onze krachten te bundelen, met collega scholen, met jeugdhulp en andere ketenpartners, zijn we samen beter in staat inclusief en passend onderwijs te realiseren. Ieder jaar maken school en ketenpartners samenwerkingsafspraken in het startgesprek welke in september of oktober wordt gevoerd. Ten minste één keer per schooljaar vindt een evaluatie plaats door een cyclus te doorlopen. Je maakt samen afspraken over de samenwerking en hoe er op de populatie van die specifieke school in die wijk wordt afgestemd.

Partners in en rond de school doen mee aan preventieve en collectieve interventies om schooluitval te voorkomen. Het voeren van **het startgesprek** aan het begin van het schooljaar is een goed moment om gezamenlijke doelen rondom de verzuim- en thuiszittersaanpak te formuleren. Er worden afspraken gemaakt over een constructieve samenwerking, preventieve en collectieve inzet van de partners gericht op ondersteuningsbehoefte. Lopende het schooljaar worden de afspraken geëvalueerd en mogelijk bijgesteld.

1.3 Preventie in en om de school

Het doel van preventieve (school)inzet is om kinderen (en hun ouders) in een zo vroeg mogelijk stadium te ondersteunen om het kind zich zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk te laten ontwikkelen. Preventieve inzet is onder te verdelen in 3 vormen

Universeel:	Voor alle leerlingen: <i>vb. anti-pest programma's, themalessen</i>
Selectief:	Voor leerlingen of groepjes leerlingen die risico lopen op frequente afwezigheid: <i>vb. faalangst training, training mentaal welbevinden</i>
Geïndiceerd (via verwijzing):	Voor leerlingen met een specifieke behoefte t.a.v. chronische afwezigheid: <i>vb. begeleiding van orthopedagoog</i>

1. Aanbod binnen de basisondersteuning

Naast het bieden van onderwijs in de klas heeft elke school ook een aanbod van maatregelen die zij kan nemen wanneer leerlingen (lichte) ondersteuning nodig hebben. Denk hierbij aan kennis over de leerlijnen 1F en 1S, weten hoe te handelen bij pesten of bij vermoedens van dyslexie en het bieden van een positief pedagogisch leerklimaat. Op **de website van SPOH** staat een overzicht van de afgesproken preventieve en licht curatieve interventies welke scholen zelf organiseren binnen de basisondersteuning. Betrek de ketenpartners, waaronder de adviseur passend onderwijs, voor advies over mogelijke nodige (collectieve-)preventieve interventies.

2. Aanbod binnen de gemeente

Binnen de gemeenten Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg bestaat er daarnaast preventief aanbod waar scholen gebruik van kunnen maken of ouders op kunnen wijzen. Sommige interventies zijn in alle gemeenten van toepassing, zoals het stimuleren om naar de bibliotheek te gaan, en er zijn ook verschillende afspraken met instanties per gemeente. Vraag hiernaar bij de contactpersoon van de gemeente of vraag welke contactpersoon binnen jouw gemeente je hiervoor moet hebben in het Startgesprek.

Voorliggende voorzieningen buiten school

De gemeenten nemen voor haar inwoners bij diverse (partner)organisaties interventies af die vallen onder preventief jeugdbeleid. Onderwijs kan daar ouders over informeren en op attenderen. Deze interventies kunnen ondersteunend werken aan interventies die op school worden ingezet.

Den Haag:

- Een preventiecoördinator of preventiemedewerker van Kracht of rondomJou (de samenwerkingsverbanden voor jeugd Den Haag) betrekken om mogelijke (collectieve-) preventieve interventies in te zetten.
- Preventief aanbod binnen Kracht via de volgende [website](#)
- Preventief aanbod binnen rondomJou via de volgende [website](#) of leg contact met de preventie-coördinator van jouw school.

Leidschendam-Voorburg:

- Verzorgen van trainingen gericht op sociaal-emotionele vaardigheden en weerbaarheid i.s.m. maatschappelijk werk
- Gebruik maken van de welzijnsorganisaties, om naast ouders te staan en hen te ondersteunen bij bijv. financiële zaken of vrijetijdsbesteding voor de kinderen; bijvoorbeeld het kinderwerk
- Stimuleren van o.a. schoolspullenpas, kindpakket en ooevaarspas, vakantie activiteiten, zodat kinderen niet uitgesloten worden
- Stimuleren van ouders gebruik te maken van het Spel en Opvoedpunt

Rijswijk:

- Kenniscentrum kind en scheiding
- Youz gericht op mentale gezondheid bij kinderen
- Het Opvoed Adviespunt dat met ouders mee kan denken in opvoedvraagstukken en ondersteunt in het versterken van eigen kracht.
- Actueel aanbod: Elk kwartaal wordt er een overzicht gepubliceerd met aankomende preventieve trainingen, workshops en themabijeenkomsten binnen Rijswijk. Dit overzicht biedt het aanbod vanuit samenwerkingspartners en is gericht op ondersteuning aan kinderen en hun ouders. Het overzicht wordt rondgemaild maar is ook te vinden via de website van CJG Rijswijk www.cjgrijswijk.nl. Rechtsboven in de menubalk staat een tabblad voor professionals. Via dat tabblad kun je je aanmelden of inloggen op het afgeschermd deel met o.a. de sociale kaart rond opvoeden en opgroeien in Rijswijk.

3. Aanbod binnen leerplicht

De leerplichtambtenaar in de gemeenten Den Haag, Rijswijk en Leidschedam-Voorburg kan verschillende preventieve activiteiten uitvoeren in samenwerking met scholen om schoolverzuim te verminderen. Dit kan als er voldoende capaciteit beschikbaar is en altijd als aanvulling op het schoolbeleid. Deze activiteiten omvatten:

- Voorlichting: Aan leerlingen, ouders, en medewerkers over schoolverzuim.
- Poortactie: Ontvangst bij de schooldeur om laatkomers aan te spreken en op tijd aanwezige leerlingen te belonen.
- Luxeverzuimactie: Controles rond vakanties om ongeoorloofd verzuim te voorkomen.
- Preventief meedenken: Advies geven over mogelijke stappen bij dreigend verzuim, de juiste manier van verzuim melden en eventueel advies over aanwezigheidsbeleid.
- Aansluiten bij MDO overleg: In overleg kan de leerplichtambtenaar aansluiten bij overlegmomenten. Als gedacht wordt aan een vrijstelling op medische grond, is de aanwezigheid van de leerplichtambtenaar vereist.
- De leerplichtambtenaar heeft echter geen wettelijke taak als er geen ongeoorloofd verzuim is gemeld en een vrijstelling niet aan de orde is.

Fase 2: Signaleren (zorgwekkend) verzuim

2.1 Signalen bespreken

De school gaat bij twijfels of zorgen over het (ziekte)verzuim altijd binnen 2 weken eerst in gesprek met ouders (en het kind) en betreft ouders en kind actief bij het maken van een plan ter verbetering van de situatie. Ook kan de school de schoolmaatschappelijk werker (SMW) vragen om met ouders (en kind) in gesprek te gaan over het verzuim. In Rijswijk kan de school de leerplichtambtenaar vragen om samen met ouders (en kind) in gesprek te gaan over het verzuim. Als het plan opgesteld door school en ouders onvoldoende resultaat biedt, kan advies worden gevraagd aan Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en zo nodig een aanvraag onderzoek bij de JGZ worden ingediend.

Ook regelmatig te laat komen is een reden voor een gesprek met ouders. Doel van het gesprek is eerste signalen van verzuim te bespreken, op zoek te gaan naar eventuele oorzaken en oplossingen.

De leerkracht heeft in dit stadium een belangrijke rol. Hoe eerder de leerkracht signaleert, hoe eerder er actie ondernomen kan worden. Investeren in de relatie met de leerling en zijn ouders is daarom van belang.

Signalen waar o.a. aan gedacht kan worden:

- Een leerling is niet op school
- Een leerling kan het reguliere onderwijsprogramma geheel of gedeeltelijk niet volgen. De leerling krijgt extra huiswerk mee voor thuis (onderwijs op afstand)
- Een leerling die (te) vaak buiten de klas werkt aan eigen werk
- Een leerling die klusjes doet bij de conciërge of administratie, omdat het bij de eigen leerkracht niet meer goed loopt.

Deze leerlingen zijn wel aanwezig op school, maar volgen slechts deels onderwijs.

2.2 Registreren van verzuim

Verzuim- en thuiszittersproblematiek is vaak complex en strekt zich meestal uit over meerdere domeinen. Om het verzuim en thuiszitten met elkaar terug te kunnen dringen, is het noodzakelijk dat we samenwerken: binnen en tussen scholen, met het samenwerkingsverband, leerplicht en met de partners in zorg en jeugdhulp. De school wordt geconfronteerd met het verzuim en is verantwoordelijk voor signaleren, registreren en melden van verzuim. Pas wanneer verzuimmeldingen consequent worden geregistreerd, kunnen we met elkaar aansturen op de nodige interventies. Een administratieve handeling met verstrekende impact als we gezamenlijk volgens onderstaande afspraken melden:

1. De school is verplicht om al het ongeoorloofde verzuim digitaal te melden via het eigen leerlingenadministratiesysteem bij DUO. Deze is gekoppeld aan het Verzuimregister van DUO.
2. De school meldt een leerling die 4 weken aaneengesloten niet op de stamschool is geweest via Onderwijs Transparant (OT) in de module Zorgwekkend Verzuim.
3. De school meldt al het overige verzuim wat als zorgwekkend wordt beschouwd in OT in de module Zorgwekkend Verzuim.

Twijfel je of je een leerling wel of niet in de module Zorgwekkend Verzuim moet melden? Bedenk dan of het bijdraagt aan het in beeld houden van kinderen die je goed wil monitoren en die je gemakkelijk wil kunnen bespreken met de ketenpartners om thuiszitten te voorkomen. Indien daarop het antwoord 'ja' is, is het altijd nuttig om een melding te doen.

De handleiding hoe het melden in de module Zorgwekkend Verzuim werkt, vind je op de startpagina van OT tussen de handleidingen.

Het Verzuimregister van leerplicht verbindt de registratie van de school met de acties door Leerplicht:

- Scholen kunnen in hun eigen administratie de verzuimmelding invoeren. Leerplicht krijgt alle verzuimmeldingen via één centrale plek in beeld.
- Door digitaal melden wordt de verzuimhistorie van de leerlingen beter inzichtelijk, waardoor Leerplicht een nieuwe melding beter kan beoordelen.
- De acties van Leerplicht worden ook in het Verzuimregister geregistreerd, zodat de school hier inzicht in heeft.
- Het is in het belang van de leerling om verzuim te melden en daarmee ook voor ouders. Soms zijn scholen terughoudend om verzuim te melden vanwege de verstandhouding met de ouders. De verzuimmelding wordt door Leerplicht opgepakt als signaal dat de leerling/gezin ondersteuning nodig heeft. Hoe beter de verzuimmelding wordt gevuld, bijvoorbeeld ook met de acties die school al heeft ondernomen, hoe beter de leerplichtambtenaar de leerling kan helpen door het gezamenlijk maken van een plan om het verzuim te stoppen. Als het verzuim aanhoudt en ouders blijven bijvoorbeeld weigeren om mee te werken aan vrijwillige hulpverlening, kan leerplicht een proces-verbaal opmaken.
- Bij luxeverzuim (ongeeoorloofde afwezigheid voor vakantie buiten de schoolvakanties) kan Leerplicht wel een proces-verbaal opmaken.

De module Zorgwekkend Verzuim in OT maakt het voor het Samenwerkingsverband mogelijk signalen van (dreigend) thuiszitten te monitoren samen met de school en het bestuur en dit zoveel mogelijk te voorkomen.

- Het is belangrijk om regionaal goed zicht te hebben op het aantal verzuim- en thuiszitters meldingen om een dekkend aanbod aan (onderwijs)voorzieningen te organiseren.
- Uit onderzoek is bekend dat leerlingen die op de basisschool verzuimen of veelvuldig te laat komen/ te laat worden gebracht door de ouders een grote kans hebben om later uit te vallen op school en bijvoorbeeld geen diploma te halen. Hoe eerder je erbij bent, hoe beter. Op die manier kun je mogelijk grotere problemen voorkomen.
- In het algemeen geldt: Is er sprake van zorgwekkend verzuim? Dan is het belangrijk om de ketenpartners vroeg in het proces te betrekken, bijvoorbeeld door het organiseren van een MDO. Een melding in de module Zorgwekkend Verzuim geeft inzicht om hoeveel en welke leerlingen het gaat.

2.3 MDO organiseren

Als het ondanks gesprekken met ouders en ondersteuning van partners binnen de school het niet lukt om een oplossing te vinden voor het verzuim, dan organiseert de school een MDO (multidisciplinair overleg).

Aan het MDO nemen in ieder geval de ouders deel en de intern begeleider. Indien ongeoorloofd verzuim door een leerling wordt besproken in het MDO, is leerplicht aanwezig. Afhankelijk van de situatie en ondersteuningsvraag worden ook andere partijen door de school uitgenodigd voor het MDO, zoals de adviseur van SPPOH, de jeugdarts of jeugdverpleegkundige van JGZ, de SMW-er, een consulent of koppelgenoot van het gemeentelijk jeugdteam en andere experts (denk aan behandelaars). Er kan ook voor gekozen worden om de SMW-er de schakel te laten zijn naar andere zorgprofessionals die betrokken zijn of gaan zijn bij de leerling. Dit is per gemeente en soms per school verschillend qua werkwijze.

Het MDO brengt de situatie in beeld (Overzicht), analyseert de oorzaken van het verzuim (Inzicht) en maakt een plan van aanpak (Uitzicht) om het op te lossen. Dit plan wordt in gang gezet en na de afgesproken periode geëvalueerd, voortgezet of bijgesteld. Dit gebeurt in een volgend MDO. Afhankelijk van de situatie vinden één of meer MDO's plaats. Lees meer over het inzetten van **extra ondersteuning** vanuit het samenwerkingsverband.

Fase 3a: Verzuim stopt

3a.1 Passend aanbod onderzoeken

In sommige gevallen lukt het voor het school en het MDO niet om passend aanbod te realiseren en doet de leerling niet volledig mee met het onderwijs. De school en het MDO winnen expertise in om te onderzoeken wat het best passende aanbod is voor de leerling (op de school zelf, op een andere school of binnen de jeugdhulp). De volgende externe partners kunnen betrokken worden voor expertise:

- **Steunpunten** van het samenwerkingsverband (begaafdheid, autisme, trauma, hersenletsel en dreigende thuiszitters)
- De **SBO** in de wijk
- Expertise uit het Speciaal Onderwijs (Cluster 1, 2, 3 of 4)
- **Observatiegroep De Ontdekkers**
- **Extra ondersteuning** vanuit het samenwerkingsverband
- Jeugdhulp via de consulent of de koppelgenoot van het gemeentelijk jeugdteam

Steunpunt (dreigende) thuiszitters

Het steunpunt (dreigende) thuiszitters wordt bemand door Mariska van Oosten en Marissa Altena op SBO het Avontuur. Het steunpunt kun je benaderen voor vragen over leerlingen die dreigen thuis te komen zitten of al daadwerkelijk niet meer naar school gaan. Het steunpunt biedt een luisterend oor en denkt mee binnen je casus.

Het aanbod dat zij bieden verschilt per casus en wordt passend gemaakt op de hulp vraag. Zo kan soms een telefonisch gesprek voldoende zijn, maar bij een andere casus is het gewenst dat het steunpunt mee kijkt met het dossier of aansluit bij een MDO.

Contact:

Klik hier voor het contactformulier

tel: 06 416 24 870

Specialistische observatiegroep De Ontdekkers

De Ontdekkers is een onderwijs-jeugdhulpgroep op SBO Het Avontuur van schoolbestuur Lucas Onderwijs. Deze groep is opgestart voor leerlingen met extra behoefte aan structuur, veiligheid en duidelijkheid. Binnen deze groep worden ook vijf observatieplaatsen aangeboden voor leerlingen die thuiszitten of dreigen thuis te komen zitten. Bij deze leerlingen is (nog) niet helder wat hun onderwijs- en ondersteuningsbehoeften zijn en welke onderwijsplek daarbij het meest passend is.

De Ontdekkers is een samenwerking tussen SBO Het Avontuur, SPPOH, de gemeenten Rijswijk, Den Haag en Leidschendam-Voorburg, Prodeba en SMW+. De ondersteuningsvraag van het kind op het gebied van jeugdhulp binnen het onderwijs staat centraal. De systemische aanpak, waarbij jeugdhulp (Prodeba) en onderwijs samenwerken aan deze ondersteuningsvraag en er vanuit verschillende disciplines wordt onderzocht wat een kind nodig heeft, maakt deze groep onderscheidend.

Door de integrale aanpak, intensieve samenwerking en door de ondersteuningsvraag centraal te zetten, willen we bij De Ontdekkers het volgende bereiken:

1. Voorkomen dat een leerling vastloopt en thuis komt te zitten.
2. De onderwijsbehoeften duidelijk krijgen op zowel sociaal-emotioneel als cognitief gebied.
3. Observatieplekken in een groep bieden om (dreigende) thuiszitters naar een passende (onderwijs)setting toe te leiden.

Als na het gesprek met de ouders (en leerling) en eventueel passend aanbod, het verzuim stopt en de leerling weer in de groep deelneemt, is er geen noodzaak tot verdere actie. De uitkomst van het gesprek en de afspraken met ouders legt de school vast in het leerlingvolgsysteem.

3.2 Bemiddeling bij verschil van visie

Soms verloopt het overleg tussen school en ouders stroef en kan er een verschil van visie of een conflict ontstaan. Wanneer er een verschil van visie is op passend perspectief, kan er **een onderwijsconsulent** worden aangevraagd door ouders. Onderwijsconsulenten bieden ouders, scholen en samenwerkingsverbanden gratis begeleiding, bemiddeling en advies bij het vinden van geschikt onderwijs voor het kind.

Wanneer het gesprek tussen school en ouders onder spanning komt te staan, kan er bemiddeling worden ingezet. Er kan gratis **bemiddeling** worden aangevraagd door de school binnen het eigen schoolbestuur of bij SPPOH wanneer er geen bemiddelaar is binnen het eigen schoolbestuur.

Soms lopen de professionele partners in het MDO onderling vast. Dan schaal je op volgens de Opschalingsroute. **Lees hierover meer in fase 3b Opschalen.**

Fase 3b: Verzuim stopt niet

Als het ondanks de inspanningen van de school, de adviseur SPPOH, schoolmaatschappelijk werk, JGZ, jeugdhulp en leerplicht niet lukt om een leerling naar school te laten gaan of een ander passend aanbod te bieden, dan wordt er opgeschaald. Er hebben dan meerdere MDO's plaatsgevonden, het plan van aanpak heeft niet geleid tot een passend aanbod en een oplossing is niet in zicht.

Wanneer vindt opschaling plaats?

- Als een leerling 4 weken aaneengesloten niet op school is ondanks het plan van aanpak dat is opgesteld en uitgevoerd onder regie van het MDO, behalve als dit aantoonbaar verklaard kan worden door ziekte.
- Als een leerling gedurende een langere periode niet volledig deelneemt aan het onderwijs in de groep, meerdere aanpakken zijn ingezet en er desondanks geen verbetering plaats vindt. De partijen in het MDO hebben behoefte aan inhoudelijk advies om de situatie vlot te trekken.
- De partijen in het MDO hebben behoefte aan ondersteuning om de situatie vlot te trekken.

De school blijft in deze situatie de zorgplicht behouden en moet bij een leerling die thuis zit zorgen voor continuïteit in onderwijs: een oplossing op (een) school of huiswerk voor thuis (meegeven en nakijken).

Zie Bijlage 1 voor een overzicht van de opschalingsroute waar het MDO naar kan opschalen.



Bijlage 1. Opschalingsroutes

Opschalingsroute bij fase 3b

Opschaling gebeurt stapsgewijs:

Opschalen naar		Doel
1	Intercollegiale afstemming eigen team/eigen manager na een MDO/JES	Consult en advies. Termijn: 4-8 weken na 1e datum zorgwekkend verzuim.
2	Managementafstemming (alleen Den Haag)	Managers zoeken naar een oplossing. Termijn: 8 weken na 1e datum zorgwekkend verzuim.
3	Adviestafel	Consult, advies en procesregie als de managementafstemming (DH) of MDO (LV en R) vastloopt. Geen oplossing? Dan schaal de regisseur/teamleider jeugdhulp op naar stap 4. Termijn: 11 weken na 1e datum zorgwekkend verzuim.
4	Afstemming op directorenniveau (voorheen Doorbraaktafel)	Termijn: uiterlijk 13 weken na 1e datum zorgwekkend verzuim.

Opschalingsroute per gemeente

Fase	Den Haag	Leidschendam-Voorburg	Rijswijk
1	Intercollegiale consultatie	Ja	Ja
2	Managementafstemming	Ja	Nee, direct naar Adviestafel
3	Adviestafel Aanmelding door:	Managers vanuit managementafstemming bij regisseur sociaal domein	MDO bij loket verzuim & thuiszitters van SPPOH of leerplichtambtenaar bij regisseur jeugd en leerplicht
	Deelnemers:	Regisseur sociaal domein + SPPOH + jeugdhulp (Kracht of RondomJou)	MDO bij loket verzuim & thuiszitters van SPPOH of via consulent jeugdteam bij teamleider jeugdhulp
4	Afstemming op directorenniveau (v.h. Doorbraaktafel) Aanmelding door:	Regisseur jeugd en leerplicht	Teamleider jeugdhulp + SPPOH
	+ Directeuren	Regisseur jeugd en leerplicht + Directeuren	Teamleider jeugdhulp + Directeuren

Jeugdbeschermingstafel	
Doel	Als er grote zorgen zijn over een gezin dan bekijkt de jeugdbeschermingstafel of het gezin door kan gaan met vrijwillige (jeugd)hulp of dat toeleiding naar gedwongen hulp nodig is. De jeugdbeschermingstafel bespreekt of een raadsonderzoek noodzakelijk is, dan wel onder welke voorwaarden dit afgewend/uitgesteld kan worden.
Frequentie	Op aanmelding
Aanmelding	Hulpverlener vanuit een sociaal team (bijvoorbeeld een gezinscoach van Kracht of RandonJou), Veilig Thuis of een gecertificeerde instelling.
Wie zitten er aan tafel	De ouders, de jongere vanaf 12 jaar, de aanmelder, de Raad voor de Kinderbescherming, de jeugdbescherming, een voorzitter en een secretaris van de gemeente.
Stappen die het MDO eerst moet doorlopen	Het MDO biedt het gezin eerst (jeugd)hulp op vrijwillige basis aan.
Beschrijving	Als de aangeboden (jeugd)hulp verschillende keren geweigerd wordt of als de medewerking langere tijd onvoldoende is en er zijn zorgen op verschillende leefgebieden, dan kan de hulpverlener het gezin aanmelden bij de jeugdbeschermingstafel. Jeugdbeschermingstafel Den Haag: Jeugdbeschermingstafel Den Haag Jeugdbeschermingstafel Leidschendam-Voorburg (valt binnen de samenwerking met o.a. Zoetermeer): jeugdbeschermingstafel@leidschendam-voorborg.nl Jeugdbeschermingstafel Rijswijk (valt binnen de samenwerking met o.a. Delft): Jeugdbeschermingstafel Gemeente Delft